

Editorial

El retorn del Llop a Catalunya

El llop (*Canis lupus* L., 1758) ha arribat de nou a les nostres contrades. Després de quasi un segle d'haver estat exterminat a mans de l'home, torna a ser entre nosaltres provinent de la veïna França. Aquest gran titular no ha deixat indiferent a ningú, defensors i detractors ja tenen el plat a taula, ple dels sentiments que aquest gran depredador ens desperta: alegria, passió, respecte, odi i, fins i tot, por.

Sobre el llop s'han escrit contes i llegendes i, vora el foc, s'han explicat mil històries que amb el temps s'han anat exagerant. Element de mites, creences i tradicions, ha estat de sempre una espècie perseguida i maleïda per l'ésser humà fins a la mort (Kempf 1990). Sens dubte, el llop encarna el mite d'una natura verge que lluita contra el creixent domini de l'home, i ambdós es converteixen en enemics d'un duel inacabable que cal aturar, costi el que costi.

A Catalunya, segles enrere devia ser molt abundant, com ho mostren les enquestes fetes per Francisco de Zamora a la darrera del 1800: «En las montañas del norte se encontraban algunos osos, jabalís y muchos lobos». Fou justament a partir del segle XIX, que l'espècie va iniciar un procés accelerat de regressió, degut, principalment, a la persecució directa i a la desaparició de les poblacions d'ungulats salvatges (cérvol i cabirol, principalment). Aquest fet va provocar que la principal font d'aliment passessin a ser els ramats d'ovelles, cabres, cavalls i vaques (Ruiz-Olmo i Aguilar 1995), i va portar la convivència ja tensa entre l'home i el llop a extrems insostenibles, fins al

punt de començar una intensa persecució amb trampes, batudes i verí a tot el país.

Cal recordar que entre els anys 1788 i 1852 es capturaven una mitjana de sis llops per 1000 km² (Grau *et al.* 1991). És justament a principis del segle XX que es va portar l'espècie a l'extinció (Gosálbez 1987), arraconant els últims exemplars a les serres més abruptes i despoblades del país, per un costat als Ports de Tortosa i per l'altre a les serres prepirinenques. Encara l'any 1900 és citat al voltant de Solsona (Falp i Plana 1900) i és al nord d'aquestes terres on s'han recopilat algunes de les dades més tardanes del segle passat a Catalunya, ja que cap al 1930 encara es va matar un llop a la serra del Port del Comte (Gosálbez 1987).

Des de llavors, el llop ha estat absent a Catalunya fins que la gran notícia del febrer d'enguany va ser la confirmació del que molts ja sospitaven: el retorn del llop a Catalunya. Va ser ja l'any 2003 quan es van trobar diversos excrements, que es van atribuir al llop partint de l'anàlisi genètica i quan es van documentar atacs a ramats a l'àmbit del Parc Natural del Cadí-Moixeró i en els seus entorns.

Justament, el contingut genètic d'aquelles femtes varen demostrar la presència d'un mascle d'origen genètic Italià, provinent d'un petit nucli incipient assentat a la vessant francesa del Pirineu oriental. Val a dir que les poblacions de França estan creixent i que a l'hivern del 2002/2003 es van censar uns 29-36 exemplars i que, actualment, segons el Plan d'Action sur le loup (MEDD-MAAPAR 2004),

(Continua)

El retorn del Llop a Catalunya

Bibliografia

CONVENTION ON THE CONSERVATION OF EUROPEAN WILDLIFE AND NATURAL HABITATS. GROUP OF EXPERTS ON CONSERVATION OF LARGE CARNIVORES (2000). *Action Plan for the conservation of the wolves (Canis lupus) in Europe*. Estrasburg.

FALP I PLANA, J. (1900). *Topografía médica de Solsona y distritos adyacentes*. [Reedició de l'any 2000]. Ajuntament de Solsona.

GOSÁLBEZ, J. (1987). «Mamífers». A: *Història natural dels Països Catalans*. Barcelona: Enciclopèdia Catalana, p. 203-480.

GRAU, J. M. T.; PUIG, R.; RUIZ-OLMO, J. (1991). «Persecución del lobo (*Canis lupus* L., 1758) en Girona (NE Ibérico) durante los siglos XVIII i XIX: ejemplo de utilización de datos de archivo». *Miscel. Zool.*, núm. 14, p. 217-223.

KEMPF, C. (1990). *Los señores del bosque. Conservación del lobo, el lince, el oso y el bisonte en Europa*. Lynx Edicions.

MINISTERE DE L'ECOLOGIE ET DU DEVELOPPEMENT DURABLE ET MINISTERE DE L'AGRICULTURE, DE L'ALIMENTATION, DE LA PECHE ET DES AFFAIRES RURALES (2004). *Plan d'Action sur le loup 2004-2008*. MEDD-MAAPAR.

PALOMO, L. J.; GISBERT, J. (2002). *Atlas de los mamíferos terrestres de España*. Madrid: Dirección General de Conservación de la Naturaleza; SECEM; SECEMU. 564 p.

RUIZ-OLMO, J.; AGUILAR, A. (1995). *Els grans mamífers de Catalunya i Andorra*. Lynx Edicions.

s'ha estimat la població de llops en uns 55 exemplars. Cal recordar que el llop va reaparèixer a França l'any 1992, quan es van detectar per primera vegada dos llops al Parc Nacional de Mercantour procedents de les poblacions italianes dels Apenins. Actualment, hi ha tretze àrees amb presència permanent de llops al territori francès des de Chambéry fins als Pirineus.

L'any 1997 es va veure un llop a l'àrea fronterera amb Catalunya, després que des del 1995 es tinguessin indicis d'atacs prop dels pobles de Noedes i de Censà, al massís de Madrés. L'any 1999, a partir de les anàlisis genètiques es va confirmar oficialment la presència d'un mascle i una femella de llops en aquella zona i d'un altre mascle l'any 2000, identificats tots com a pertanyents a la línia genètica italiana, el *Canis lupus italicus* (Font: <http://membres.lycos.fr/leisoursoun>). L'any 2002 es va observar un altre individu a la zona del Carlit i, segons les últimes informacions, sembla que actualment podria haver-hi un mínim de cinc exemplars a la zona de Noedes, al massís de Madres (MEDD-MAAPAR 2004).

Així, doncs, sembla clar el camí de colonització que ha seguit l'espècie des d'Itàlia fins a arribar a les terres del Principat, i sembla confirmar-se l'increment i l'establiment poblacional a banda i banda de l'eix pirinenc. No cal dir que les poblacions espanyoles estan també en expansió i arriben ja a Aragó (Palomo i Gispert 2002) i al Pirineu de Navarra, on es varen localitzar dos llops en una batuda a la vall d'Ansó i la vall d'Hecho l'any 2001 (Font: Resum d'activitats del Parc Nacional dels Pirineus). Amb una població propera als 2.500 exemplars (MEDD-MAAPAR 2004), és possible també una arribada de la subespècie de la península Ibèrica (*Canis lupus signatus*) a Catalunya, tant pel Pirineu com per les Terres de l'Ebre.

L'augment de la cobertura forestal, la disminució de les activitats humanes al món rural i, en especial, en àrees de muntanya, així com la recuperació de les poblacions d'ungulats salvatges, fa que hi hagi les condicions necessàries i el nínxol ecològic adequat per a la recuperació de l'espècie a Catalunya.

Aquesta realitat fa que calgui treballar amb urgència en pro de la conservació del llop, estudiant totes les fórmules possibles per a fer compatible la seva presència i els seus requeriments biològics amb les activitats tradicionals de muntanya, com la ramaderia i l'explotació dels recursos del bosc, i això s'ha de fer comptant tant amb la gent que hi viu com amb els qui en gaudeixen. En aquest sentit cal recordar que el llop és una espècie protegida per la Convenció de Berna del 19 de setembre de 1979, per la Directiva europea 92/43/CEE de 21 de maig de 1992 relativa a la conservació dels hàbitats naturals i de la seva flora i fauna (Directiva Hàbitats) i que actualment hi ha un Pla d'Acció per a la Conservació del Llop a Europa (*Action Plan for the conservation of the wolves (Canis lupus) in Europe*, 2000).

Actualment, el llop encara és una espècie objecte de caça al territori espanyol i és absent a la llista d'espècies protegides de Catalunya establerta per la Llei 22/2003 de protecció dels animals, a causa del duel existent amb l'home al llarg de tota la història.

Per això és important un canvi en l'aprensió generalitzada envers el llop. Cal fer créixer un sentiment d'estima i de respecte, aconseguir un apropament a un coneixement millor de l'espècie des dels qui van a l'escola fins a la gent gran, i, sobretot, des de les diferents administracions competents. Cal abocar esforços per conèixer i estudiar l'evolució d'aquesta espècie a Catalunya, tot creant eines de conscienciació ciutadana i de gestió. S'ha de fer veure que no és un enemic, que forma part del cicle elemental de la vida, que és un element indispensable per ajudar a mantenir l'equilibri tròfic al medi, tot mostrant que és una espècie indispensable per a regular les poblacions d'ungulats salvatges. Per exemple, aquest gran depredador pot ajudar a regular les poblacions de porc fer (*Sus scrofa*), que, com tots sabeu, tant afecta la fauna, el sòl i l'agricultura de les nostres terres.

Cal intentar, amb l'esforç de tothom, mantenir i conservar per sempre el llop en coexistència amb l'home, com a part integral de la diversitat biològica, dels ecosistemes i dels paisatges de la nostra terra.

Per acabar, no voldria deixar d'exposar les principals actuacions que caldria portar a terme com a mesures de gestió d'aquesta espècie:

1. Crear un pla de seguiment i gestió del llop a Catalunya.
2. Coordinar-ne la gestió amb altres autonomies i països veïns.
3. Incorporar el llop com a espècie protegida en el corresponent catàleg.
4. Incrementar les mesures de protecció dels ramats lliures a la muntanya amb gossos guardians i tanques especials per a resguardar els animals durant la nit.
5. Tenir una línia d'indemnitzacions preparada i ràpida en el pagament, un cop comprovada la veracitat dels atacs.
6. Controlar i eradicar del medi els gossos salvatges que puguin ser a l'origen d'atacs i d'hibridacions.
7. Incrementar la comunicació i la informació entre tècnics, gestors i la gent del país, especialment aquells que treballen al camp. Crear línies d'educació i conscienciació.
8. Establir una línia d'informació transparent a la societat sobre la situació i l'evolució d'aquesta espècie.
9. Desenvolupar noves línies de turisme mediambiental, centrades en la fauna i els grans depredadors, que puguin ajudar a l'economia local tot contribuint a la conscienciació i conservació d'espècies com el llop. ■

David Guixé i Coromines

Presentació del programa 2004-2005

A continuació us presentem els cursos naturalistes per al curs 2004-2005, el programa del qual us adjuntem amb la tramesa d'aquest NOTÍCIES. Aquesta temporada us oferim cursos de botànica, de zoologia, de custòdia del territori, d'ecosistemes fluvials i marins, i una nova proposta: un curs sobre els riscos naturals al Pirineu.

Continuant amb la línia iniciada el 1992, els cursos són de cap de setmana i s'organitzen en una part teòrica i una part pràctica o de

camp. Són cursos que presenten la diversitat d'un grup concret d'organismes, metodologies d'estudi, ecosistemes concrets o aspectes de la gestió de la biodiversitat i del medi natural. El nivell dels cursos és variat: us proposem tant cursos introductoris o de caire general com cursos més especialitzats.

Esperem que la proposta us engresqui i que, un any més, ens acompanyeu per la nostra geografia amb els millors naturalistes. ■

Cursos naturalistes de la Institució 2004-2005

9 i 10 d'octubre de 2004

Els macròfits dels rius catalans, a càrrec de Jaume Cambra

23 i 24 d'octubre de 2004

Els jaciments de potassa i sal del Bages i l'impacte ambiental de la seva explotació, a càrrec de Josep Planas, Jordi Martín, Roger Lloret, Florenci Vallès i Jordi Badia

12 i 13 de març de 2005

Conservant tot creuant. Bases per a la custòdia del territori en finques agràries productives, a càrrec de Jordi Pietx i Colom i Santi Mañosa Rifé

16 i 17 d'abril de 2005

Les orquídiades del Delta del Llobregat, a càrrec de Rafa del Hoyo i de Pau Esteban

21 i 22 de maig de 2005

Biologia i Conservació del trenclòs (*Gypaetus barbatus*), a càrrec d'Antoni Margalida

4 i 5 de juny de 2005

Els riscos naturals al Pirineu: adaptació de l'home modern al medi natural, a càrrec de Ramon Copons i de Glòria Furdada

18 i 19 de juny de 2005

Les comunitats bentòniques litorals de la Costa Brava, a càrrec de Carles Novell

2 i 3 de juliol de 2005

Botànica de camp als estatges montà, subalpí i alpí del vessant nord del Pirineu Central, a càrrec de Jacques Gamisans

Els ratpenats del Parc Nacional d'Aigüestortes i Estany de Sant Maurici

L'alta muntanya pirinenca sempre és una font de diversitat biològica sorprenent. Les condicions ambientals, el rigor climàtic i l'espai geogràfic extremat fan a vegades que puguem pensar que certs animals no

Ribagorça), un curs dirigit per Jordi Serra-Cobo, biòleg, i un dels especialistes europeus més reconeguts de quiròpters, amb la participació d'una dotzena de persones d'arreu del país.

s'adaptaran mai a viure-hi. Doncs bé, els ratpenats en són un dels pobladors més sorprenents i, a més a més, en llocs tan diversos com les aigües dels estanys, els boscos subalpins o les fissures granítiques dels voltants.

Per tal d'apropar-nos a aquests animals tan poc coneguts vam organitzar els dies 10 i 11 de juliol, a la Casa del Parc de Boí (Alta

Durant el primer dia, el dissabte, es van fer les explicacions més teòriques sobre la vida i els costums d'aquest mamífer alat. En arribar la nit, ens vam desplaçar fins al Parc Nacional, concretament al planell d'Aigüestortes, on vam instal·lar xarxes japoneses per capturar algun exemplar i estudiar-los de més a prop. Tanmateix, com les condicions de la nit no van ser gaire bones, feia fred i

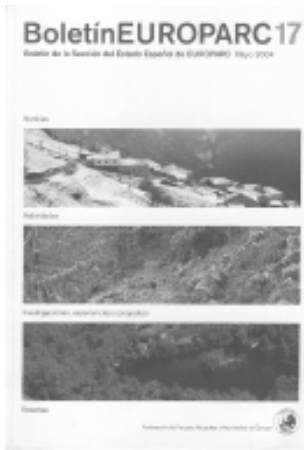

International Symposium on Ecology and Conservation of Steppe-Land Birds

El Centre Tecnològic Forestal de Catalunya (CTFC), la Universitat de Lleida (UdL), la Universitat de Barcelona (UB) i la Universitat Autònoma de Madrid (UAM) organitzen l'International Symposium on Ecology and Conservation of Steppe-Land Birds. Aquest congrés tindrà lloc del 3 al 7 de desembre del 2004, a l'edifici del rectorat de la Universitat de Lleida.

El principal objectiu d'aquest congrés és la revisió, l'actualització i l'anàlisi de la biologia i de l'ecologia de les aus estepàries en el paleàrtic Occidental. Al mateix temps es tractaran aspectes de gestió i de conservació tant de les espècies com dels hàbitats associats.

Per a més informació sobre el programa del simposi i per a inscripcions, es pot consultar la pàgina web del simposi a l'adreça www.ctfc.es/symposium.

Boletín de la Sección del Estado Español de EUROPARC, núm. 17.
Maig de 2004. 38 p.
ISSN: 1695-3479.

IX Jornades Herpetològiques Catalanes

El 15, 16 i 17 del proper mes d'octubre, tindran lloc, a Castelló d'Empúries, les IX Jornades Herpetològiques Catalanes, que han estat organitzades per la Societat Catalana d'Herpetologia amb la col·laboració de l'APNAE, l'Ajuntament de Castelló d'Empúries i el Parc Natural dels Aiguamolls de l'Empordà.

Les inscripcions s'han de fer (fins al 8 d'octubre) a les oficines de l'APNAE, per telèfon (972 454 672) o per correu electrònic (apnae@arrakis.es).

amenaçava de ploure, l'èxit de captures va ser escàs. Sortosament, les deteccions ultrasòniques van ser força espectaculars i la visita posterior a l'estany de Llebre, en plena nit, va ser una mica més benèvola amb els participants. Cap a les dues de la nit, amb l'arribada, ara sí, dels llamps i dels trons vam donar per acabada l'activitat.

L'endemà diumenge vam visitar, cap a mig matí, l'església romànica de Sant Joan de Boí, on, compartint les seves excel·lents pintures murals, viuen una colla de muixirecs privilegiats. I per acabar es va visitar el celler

de Ca de Farré de Llesp, on una trentena de ratescaldes ens van acomiadar del curs.

Ratpenats, muixirecs, ratescaldes... són noms diferents per a un mateix animal, sovint rodejat de misteris i encanteris però que no deixa de ser un parent llunyà de la nostra espècie! Podem dir que després d'aquest curs sabem quelcom més de la seva vida alhora que hem trencat alguns tòpics com la seva suposada ceguera! I tant que hi veuen!! ■

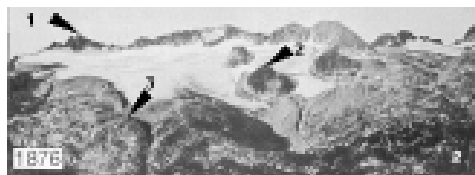
Josep Maria Rispa i Pifarré

Glaceres del Pirineu: evidències d'un canvi climàtic

Els dies 3, 4 i 5 de juliol es va realitzar el curs de geomorfologia glacial i canvi climàtic al massís de la Maladeta. Aquest massís, situat a la població de Benasc, està format per un conjunt de pics que superen els 3.000 metres d'altitud dels quals destaca l'Aneto (3.404 m). El motiu de fer el curs al massís de la Maladeta, molt a prop de Catalunya, és poder accedir a les poques glaceres que actualment queden als Pirineus.

Les glaceres pirinenques són molt petites; les més grans presenten menys d'un quilòmetre quadrat d'extensió. Es troben situades en massissos que superen els 3.000 metres d'alçada. Per tant, n'hi ha poques i es concentren en els Pirineus aragonesos.

Aquestes glaceres són una peça important per a l'anàlisi del canvi climàtic actual. Les petites masses de gel situades en una serralada de latituds mitjanes, com és el cas dels Pirineus, són fortament susceptibles a petits canvis de temperatura i de precipitació de neu. Des de fa dos-cents anys les glaceres pirinenques es troben en un evident retrocés, que és la resposta a l'escalfament global de la Terra. Com a exemple es poden observar les dues fotografies inferiors de la glacera de la Maladeta. La fotografia presa l'any 1876 permet observar la glacera en la seva màxima extensió històrica. L'altra fotografia, presa l'any 2000, mostra que la glacera ha manifestat un evident retrocés des de l'any 1876.

La gran quantitat de neu acumulada aquest darrer hivern i l'endarreriment del desglaç de

la primavera no ens van permetre tocar el gel glacial. Un continu mantell blanc cobria totalment la massa glacial, cosa que ens va fer a variar l'itinerari previst. No obstant això, un sol radiant i un ambient agradable ens van permetre gaudir de la muntanya i complir amb els objectius de caire científic i naturalista previstos.

Les glaceres de la Maladeta han deixat empremses en el relleu sobre els seus avenços i retrocessos. La interpretació d'aquestes empremses ens va permetre reconstruir l'evolució glacial, des que gran part dels Pirineus es presentava cobert per gel fins ara. D'altra banda, també vam parlar de les tècniques biològiques i geològiques que permeten reconstruir l'evolució climàtica.

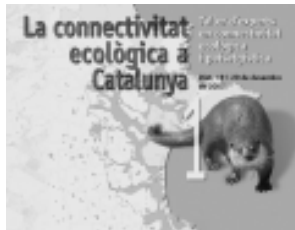
El darrer dia, les diferents formacions dels assistents (biblegs, meteoròlegs, geòlegs, enginyers forestals, agrònoms, historiadors, guies de muntanya i professors de secundària), tots interessats pel canvi climàtic, van afavorir un intens debat sobre l'evolució actual del clima i les conseqüències futures. ■

Ramon Copons i Llorens

Publicacions

El 26 d'agost passat es va presentar en roda de premsa, a la seu del Consell d'Iniciatives Locals per al Medi Ambient (CILMA), a Girona, el CD que va sorgir del taller d'experts en connectivitat ecològica i paisatgística que havia estat coorganitzat per la Institució Catalana d'Història Natural i la Fundació d'Estudis Superiors d'Olot, el desembre de l'any passat. En fou el coordinador Josep Maria Mallarach, mentre que Josep Germain va assumir la secretaria tècnica i Eulàlia Comas, la funció de relatora. Va comptar amb el patrocini de la Fundació Territori i Paisatge, la Fundació Garrotxa-Líder i la Diputació de Girona.

El CD, publicat pel CILMA, conté les deu ponències que havien estat seleccionades com a representatives de la diversitat de metodologies desenvolupades a Catalunya

sobre aquest tema, amb tots els mapes i gràfics del *power-point* corresponents, les conclusions tècniques, un manifest adreçat al Govern, els CV dels participants i diversos recursos bibliogràfics i d'Internet sobre aquesta temàtica. Constitueix, doncs, la compilació més extensa i actual que sobre la connectivitat ecològica i paisatgística existeix a Catalunya, motiu pel qual s'ha tramès als departaments amb competències en planificació territorial, urbanística i mediambiental, a les universitats, a les ONG i al centenar llarg d'ajuntaments membres del CILMA.

Els socis interessats podeu sol·licitar-ne un exemplar a la Secretaria de la Institució. En tenim un nombre limitat, que es distribuirà gratuïtament entre els primers que el demanin. ■

Butlletí de la Institució Catalana d'Història Natural, núm. 71 (2003). 174 p. ISSN: 1133-6889.

Sortides naturalistes

Reserva natural parcial de Mas de Melons (Segrià), 24 d'abril de 2004

Després d'una primavera plujosa i en un dia de sol radiant, la sortida a Mas de Melons es va fer en el moment àlgid de la floració de les espècies vegetals d'aquest espai. En aquest moment es trobava en floració la ginesta biflora, una de les espècies interessants d'aquest espai. El fet que totes les basses de la zona estiguessin completament plenes i que els companys

Genista biflora

de la Universitat de Lleida que guiaven la sortida estiguin fent l'inventari de basses i les coneguin molt bé, va facilitar, també, l'observació d'espècies aquàtiques, tant de la flora (ranuncle d'aigua) com de la fauna (gripau corredor). ■

Mapes de vegetació

En la butlleta de comanda del *Mapa de vegetació potencial de Catalunya*. 1:250.000 i del *Mapa de vegetació de Catalunya*. 1:50.000: Figueres 258 (39-11) i Roses 259 (40-11), el número de compte està equivocat. El compte on heu de fer l'ingrés si voleu adquirir-los és el següent: 2100-0963-61-0200003055.

Parc natural del Montsant (Priorat), 1 de maig de 2004

La sortida realitzada al Montsant va ser molt completa, ja que l'itinerari escollit va permetre visitar tant el vessant meridional com septentrional de la muntanya. El principal tema d'interès de la sortida va ser la flora. També es va visitar una de les més extenses teixides de Catalunya i es va tenir l'oportunitat de fer part de

l'itinerari per un bosquet de blades en flor. Un altre tema que es va tractar durant la sortida va ser el de la gestió d'aquest espai protegit, la qual, dissortadament, no arriba al nivell desitjable per a un parc natural de la importància del Montsant. ■

cidob, núm. 90, estiu 2004. 46 p. ISSN: 1132-6107.

El Madriu, patrimoni mundial!

En la sessió del mes de juliol passat, el Comitè del Patrimoni Mundial de la UNESCO, reunit a Suzhou (Xina), va aprovar la inscripció de la vall del Madriu-Perafita-Claror a la llista del patrimoni mundial. Aquesta declaració culmina el procés iniciat l'any 2000 per a la protecció i gestió sostenible d'una vall única, que representa gairebé el 10 % del territori andorrà (4.247 ha) i que conserva un patrimoni natural i cultural del màxim valor i que configura el paisatge cultural més extens del Principat.

Aquesta iniciativa va ser promoguda conjuntament pel Govern d'Andorra, els comuns d'Encamp, Andorra la Vella, Sant Julià de Lòria i Escaldes-Engordany, la Comissió nacional andorrana per a la UNESCO (CNAU) i el Comitè nacional andorrà de l'ICOMOS, amb la col·laboració dels propietaris de terrenys particulars de la vall i de nombroses entitats i associacions de la societat andorrana.

Per a més informació es pot consultar la pàgina web del projecte a l'adreça www.madriu-perafita-claror.com.

Parc natural del Prat de Cabanes-Torreblanca (Baix Maestrat), 8 de maig de 2004

Aquesta sortida va ser guiada per un dels membres de l'equip d'educació ambiental del parc, que va fer una amena i completa

descripció dels diferents valors ambientals d'aquests aiguamolls litorals. Pel que fa a la fauna, es va poder observar la colònia de perdiu de mar i diversos exemplars

d'esperver cendrós, espècie de la qual nien en aquest espai més de trenta parelles. També es va visitar una microreserva de flora en la qual es poden observar espècies com el ginebre marí i l'abellera vermella. Actualment, dins els límits del parc continua l'extracció de torba. ■

Espai d'interès natural dels Aiguamolls del Baix Empordà (Baix Empordà), 22 de maig de 2004

La sortida a aquests aiguamolls va començar visitant les basses d'en Coll, observant les diferents espècies d'ocells que hi són

Stachys maritima

presentes i comentant les particularitats i l'interès del conreu de l'arròs que encara es duu a terme en aquesta zona. Posteriorment es van visitar les llacunes costaneres del

Ter Vell i de Fra Ramon, moment que es va aprofitar per a comentar sobre el terreny les labors de restauració que s'han fet i valorar els resultats de la introducció del fartet.

També es va aprofitar l'oportunitat per a visitar la platja de Pals i observar la flora de les dunes litorals entre les quals l'endemisme *Stachys maritima*. ■

Espais d'interès natural de Puigsacalm i de Collsacabra (Osona-Garrotxa), 29 de maig

Ophrys scolopax

La sortida va començar amb un recorregut per la ribera del riu Fornès, enguany amb un cabal força important, fet que va permetre començar a veure les primeres de les nombroses espècies d'orquídies, que durant tot el dia es van poder observar amb abundància. També es va visitar la fageda

de la Grevolosa, amb els faigs monumentals que la constitueixen i, per la banda de la

Garrotxa, l'impressionant salt del Roure, just per sobre on està previst que surti la boca del túnel de Bracons, obra que sense cap mena de dubte canviarà força la fisonomia d'aquestes contrades. ■

Congressos i reunions

L'Aiguabarreig, àrea pilot de gestió conjunta entre Aragó i Catalunya

El 31 de juliol Mequinensa i l'1 d'agost Mas-salcoreig van acollir el II Seminari de Gestió de l'Aiguabarreig organitzat per la Institució Catalana d'Història Natural (ICHN) després del que va tenir lloc també a Mequinensa el novembre de 1998.

Com en aquella ocasió, el Seminari ha estat organitzat per l'Estació Biològica de l'Aiguabarreig i la ICHN amb el suport dels departaments de Medi Ambient d'Aragó i Catalunya.

Després de la conferència inaugural de Narcís Prat van participar-hi uns quaranta experts i tècnics de Catalunya i Aragó que, juntament amb els alcaldes dels pobles del Baix Cinca, Matarranya i Segrià, que abracen l'Aiguabarreig, van acordar durant dos dies intensos impulsar un conjunt de mesures coordinades entre ambdues riberes.

La cloenda es va fer al monestir d'Avinyanya, i hi van participar amb propostes representants de la Diputació de Lleida, dels consells comarcals del Segrià i el Baix Cinca, així com alcaldes de la Franja i del Segrià. Guillem Chacón, acompanyat de Salvador

Grau, del Departament de Medi Ambient de la Generalitat, i d'Adolfo Arangüés, del Departament de Biodiversitat del Govern d'Aragó, fou l'encarregat d'exposar el pla d'actuacions que s'havia acordat per als propers anys.

Ara, a l'octubre, representants de l'Estació Biològica de l'Aiguabarreig i la ICHN, els alcaldes de la Mesa de l'Aiguabarreig i els consellers de Medi Ambient de Catalunya i Aragó es retrobaran per a posar en marxa les propostes del Seminari. Els representants del Departament de Medi Ambient de Catalunya i Aragó van anunciar també que l'Aiguabarreig serà l'àrea fronterera pilot de gestió conjunta entre ambdós governs. ■

Societats naturalistes dels Països Catalans

Primera Universitat de Ponent de Ciències de la Natura

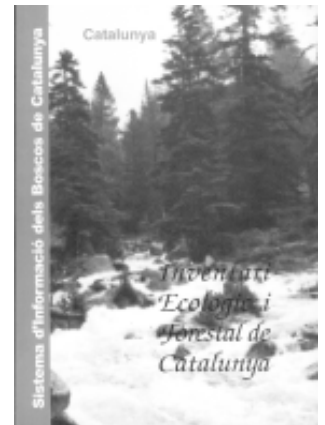
Del 2 al 6 d'agost l'Aiguabarreig ha estat la seu de la primera edició d'estiu de la Universitat de Ponent de Ciències de la Natura (UPCN), que ha tingut la seva seu física a Seròs però ha desenvolupat el seu programa també a les comarques del Baix Cinca i el Matarranya. Ha estat organitzada per la ICHN, la UCE i la UdL i hi han participat 121 alumnes i 47 professors. Hi havia cinc blocs de cursos centrals diaris que s'impartien alhora, i una mitjana d'una dotzena de tallers i excursions naturalistes cada tarda.

Cada curs tenia una durada de quinze hores i van ser «Iniciació al SIG MiraMon», «Agricultura i biodiversitat vegetal. Gestió i conservació a les terres mediterrànies», «Anàlisi i gestió de l'aigua, rius i zones humides», «Amfibis, rèptils i peixos dels Països Catalans, identificació i conservació» i «Ecologia del paisatge, geologia ambiental i tecnologies de disseny d'estratègies de gestió forestal». Hi va haver també sessions de patrimoni geològic i miner aprofitant l'emplaçament de la Universitat dins la conca minera de Mequinensa. Cada dia hi havia dues conferències, la inaugural va ser a càrrec del doctor Joandomènec Ros i del conseller d'Universitats i Recerca, Carles Solà, i la de cloenda, a càrrec de Martí Boada i Guillem Chacón.

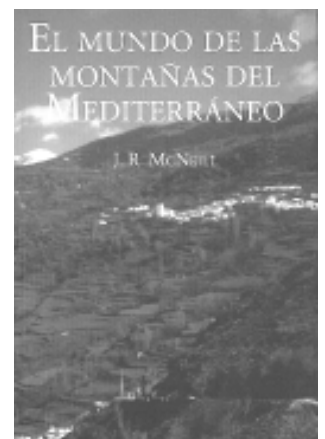
La resta de conferències van ser impartides per Joandomènec Ros, «Visitar o no visitar:

El dilema conservació-freqüentació en la natura»; Fernando Carceller, «L'Aiguabarreig. Escola de naturalistes i paradís de la biodiversitat»; Xavier Espadaler, «Vides de formigues»; Carles Santana, «Evolució de la protecció d'espais a les Illes Balears»; Carles Gràcia, «Impactes del canvi climàtic a la península Ibèrica»; Vivian Siebering, «Papallones i libèl·lules. Conservació, protecció i educació a Holanda»; Martí Boada, «Biodiversitat i societat»; i Javier Blasco, «Els Monegros». La ICHN també va aportar un taller, el dedicat a l'avaluació dels espais naturals, realitzat per Josep Maria Mallarach.

Alumnes i professors van valorar els continguts i el funcionament de la Universitat com a «excel·lent» i això ha ajudat al fet que en aquests moments ja es treballi en l'edició del 2005, que tindrà més durada i més professors i conferenciants d'arreu dels Països Catalans i del món. ■

Inventari Ecològic i Forestal de Catalunya, volum 10. Centre de Recerca Ecològica i Aplicacions Forestals, UAB. Bellaterra, juny de 2004. 184 p. Mapa de Cobertes del Sòl de Catalunya 1:500.000. ISBN: 84-932860-3-6.

El mundo de las montañas de Mediterráneo. J. R. McNeill. Barcelona, juny de 2004. 459 p. ISBN: 84-8334-565-X.

IX Jornades sobre Medi Ambient i Ecologia

8 i 9 d'octubre de 2004

El mar: espai de desenvolupament i conflicte. Reflexions i propostes per a la seva conservació.

Les Jornades sobre Medi Ambient i Ecologia són una acció de comunicació i sensibilització social que cerquen l'intercanvi d'idees i la reflexió humana en temes de vital importància pel bon desenvolupament de la nostra societat universal.

Lloc: Parador Nacional d'Aiguablava - Begur.

Inscripcions:

Associació Nereo
Tel.: 972 624 146
Fax: 972 623 356

A/e: nereo@nereo.org.

Amb el suport de

**Diputació
Barcelona**
xarxa de municipis

fundada el 1899

ICHN

**Institució Catalana
d'Història Natural**

Filial de l'Institut d'Estudis Catalans

Redacció: ICHN
C. del Carme, 47
08001 Barcelona
Tel. 933 248 582
Fax 932 701 180

A/e: ichn@iecat.net

A/I: <http://iecat.net/ichn>

Imprimeix: IMPREMTA BADIA, SL
Maqueta: Albert Beltran
Dipòsit Legal: B.39829-1995

Recull de legislació

Administració pública

Anunci d'informació pública del Projecte de decret pel qual es regula la participació de les organitzacions no governamentals i altres entitats sense ànim de lucre vinculades a l'ecologia i a la protecció del medi ambient en les activitats i programes del Departament de Medi Ambient i Habitatge. DOGC núm. 4180 del 22 de juliol de 2004.

Decret 349/2004, del 27 de juliol, de reestructuració de la Direcció General d'Arquitectura i Paisatge. DOGC núm. 4185 del 29 de juliol de 2004.

Decret 361/2004, del 24 d'agost, de creació del Consell Social per al Desenvolupament Sostenible, i de modificació del Consell Assessor per al Desenvolupament Sostenible de Catalunya. DOGC núm. 4205 del 26 d'agost de 2004.

Bosc

Decret 364/2004, del 24 d'agost, pel qual es declaren zona d'actuació urgent els terrenys forestals afectats per l'incendi forestal de l'any 1998 a les comarques del Solsonès, la Segarra, el Bages i l'Anoia. DOGC núm. 4205 del 26 d'agost de 2004.

Caça i pesca

Resolució MAH/2226/2004, del 2 d'agost, per la qual es fixen les espècies objecte d'aprofitament cinegètic, els períodes hàbils de caça i les vedes especials per a la temporada 2004-2005. DOGC núm. 4196 del 13 d'agost de 2004.

Espais naturals protegits

Decret 329/2004, del 6 de juliol, pel qual es modifica el Decret 328/1992, del 14 de desembre, pel que fa als límits de l'espai del Pla d'espais d'interès natural al cap de Santes Creus. DOGC núm. 4170 del 8 de juliol de 2004.

Agenda

Cursos naturalistes

9 i 10 d'octubre de 2004. *Els macròfits dels rius catalans*, a càrrec de JAUME CAMBRA, Departament de Biologia Vegetal de la UB.

Informació i preinscripció

Museu Industrial del Ter, Centre d'Estudis dels Rius Mediterranis: passeig del Ter, s/n; 08560 Manlleu. De dimarts a divendres, de 10 a 13 h. i de 16 a 19 h. Dissabte, de 10 a 13 h. Demaneu per David Rebollo. Tel.: 938 515 176; a/e: mit@mitmanlleu.org.

23 i 24 d'octubre de 2004. *Els jaciments de potassa i sal del Bages i l'impacte ambiental de la seva explotació*, a càrrec de JOSEP PLANAS i JORDI MARTÍN (Agbar), ROGER LLORET (CEPA, Agbar), FLORENCI VALLÈS (ICHN) i JORDI BADIA (ICHN, de la plataforma cívica MontSalat)

Informació i preinscripció

Secretaria de la ICHN: carrer del Carme, 47; 08001 Barcelona. De dilluns a divendres, de 12 a 14 h. Demaneu per Isabel Munujos. Tel.: 933 248 582; a/e: ichn@iecat.net.

Homenatge a Ramon Margalef

Dimarts 5 d'octubre de 2004, a les sis de la tarda, a la Sala Prat de la Riba de l'IEC. Us adjuntem la invitació a aquest acte amb la tramesa d'aquest NOTÍCIES.

Recordeu

Horari d'atenció de la Secretaria de la ICHN

Dilluns i dimecres de 10.30 a 19 h. Dimarts, dijous i divendres de 9 a 17.30 h.
Adreça electrònica: ichn@iecat.net. Adreça d'Internet: <http://www.iecat.net/ichn>

Fons bibliogràfic de la ICHN

Podeu consultar el fons bibliogràfic de la Institució a la Biblioteca Montilivi, Universitat de Girona, Àrea de suport al estudi i la docència. Horari: tardes de 14.45 a 21.45 h; Tel.: 972 418 290; o a l'adreça d'Internet: http://biblioteca.udg.es/fons_especials/ichn/index.asp.

Han col·laborat en la redacció d'aquest NOTÍCIES:

Ramon Copons, Guillem Chacón, Josep Germain, David Guixé, Cèsar Gutiérrez, Josep M. Mallarach, Xavier Escuté, Josep M. Rispa.